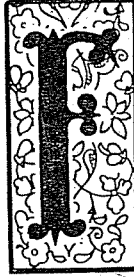

İktisat

Faiz - Banka
ve İslâm

Mustafa COŞKUN

II

FAİZİ iyice anlayabilmek için onun tarihi seyrine kısaca bir göz gezdirmek gerekir. Bunun için eski Yunan'dan başlayıp zamanımıza doğru geleceğiz.

a) Eski Yunan'da Faiz:

Eski Yunan'da iktisadi hayat, Yunanlıların Fenike ve Babililerle temasları neticesinde başlamıştır. Bu temaslar, M.O. VII. asırdan itibaren gelişmiş, VI. asırda ufak çaptaki bankaların kuruluşuna tesir etmiştir. IV. asırda da bankaların ekonomik rolleri genişlemiştir.

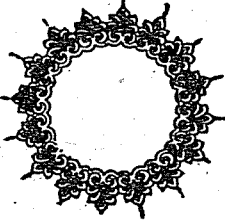
Dr. Feridun Ergin, Yunanistan'da büyük bankaların yanında ikinci planda faaliyet gösteren sarrafların varlığından ve bunların faizli mevduat kabul ettiklerinden bahseder. Faizin temeli ilk defa bu sarraflar tarafından atılmıştır.

Dr. Feridun Ergin, Yunanistan'da mabetlerin de kredi işleriyle meşkul olduklarını ve halk ile devletten topladıkları bağışlarla çok zengin hazinelere sahip olduklarını söyledikten sonra şöyle demektedir: «Mabetler bu hazineleri işletmekte ve kâr getiren işlere yatırmaktaydı» (1)

Demekki faizin Yunanistan'da başlangıç tarihi, M.Ö. V. ve IV. asırlardır. Fakat faizin kınandığı ve yasak edildiği devirler de vardır. Kendenin sonraki nesillere fikirleriyle yol gösteren Aristoteles (M.Ö. 384-322), faizi en ağır tabirlerle kötülemiştir. İlerde faiz hakkında ileri sürülen teorileri verirken genişçe bahsedeceğimiz gibi, Aristo'ya göre para, yumurtlayan bir tavuktur, ticarete bir mübadele vasıtasıdır. Faiz getirmek için kullanılamaz. Bu kuram (teori) in etkisiyle Yunanistan'da faiz yasak edilmiştir.

b) Roma'da Faiz:

Milattan önceki devirlerde Roma'da faizin hem de kanunla yasak edildiğini görmekteyiz. Fakat imparatorluğun genişlemesi ve tüccar tabakasının doğumu ile bu yasak yavaş yavaş gevşemiştir. Roma Cumhuriyet devrinde de faiz hadlerinin sadece sınırlandırılmasıyla yetinil-

miştir. Fakat Roma hukukunda âdi ödünçler için faizsizlik esastı. Aşağıda da görüleceği gibi, âdi ödünçlerde ödünç sözleşmesi yanında bir de sözlü anlaşma yapmak gerekirdi.

«Roma'da M.Ö. 342 yılında Lex Genucia adlı bir kanunla faiz tamamen yasaklanmış, fakat iktisadi şartlar dolayısıyla bu yasak uzun süre devam edememiş, Roma Cumhuriyet devrinin sonlarında faiz nisbetleri sınırlanmakla yetinilmişti. Roma hukukunda ödünç akdi, bugünkü Türk hukukunda ticari olmayan ödünçlerde görüldüğü gibi, esas itibarıyla faizsizdir. Faiz istenebilmesi için, mutuum (ödünç sözleşmesi) yanında ayrıca bir stipulatio (sözlü anlaşma) yapmak gerekirdi. Dar hukuk sözleşmesi mahiyetinde olmayan ilişkilerde ise, faiz stipulatio ile şart edilmesi zorunlu değildi, sözlü şekil kayıtlarına bağlı olmayan bir pactum (sözleşme) kâfi gelebiliyordu.

Roma hukuku'nda faiz sermayenin tamamı üzerinden ve aylık olarak hesaplanırdı. İmparatorluk devrinde en çok faiz haddi ayda yüzde bir; yani yılda on iki idi. Justinianus devrinde ise, bu nisbet yüzde altı'ya indirilmişti. Tacirler yüzde sekiz'e kadar faiz alabilirlerdi. Tanınmış ve mevki sahibi kimseler yüzde dörtten fazla faiz alamazlardı.» (2)

Görülüyor ki Roma'da faiz tamamen serbest bırakılan ve hoş görülen bir ticari muamele değildi. Ya tamamen yasak edilmiş veya faiz nisbetleri tahdit edilerek zararın az hadde indirilmeye çalışılmıştır. Âdi ödünçlerde ise faiz hiçbir zaman korunmamıştır.

c) Arabistan'da Faiz:

Taif, Mekke ve Medine Arabistan'ın en önemli şehirlerindendi. İslâm'dan önce bu şehirlerde faizli muamele almış yürümüşti. Taif şehrinde alınan borç zamanında ödenmediği takdirde misliyle ödenirdi. Meselâ: borç alınan 200 lira zamanında ödenmezse 400 lira, yine zamanı gelince ödenemezse 800 lira olur ve zamanla ödenemez hale gelirdi.

Bir ticaret merkezi olması dolayısıyla Mekke'de de faiz, muhitine hakim buluyordu. İslâm'ın

hakimiyetine kadar Medine ve diğer Arabistan şehirlerinde de durum aynıydı.

Ömer Rıza Doğrul, Razi'nin bu konudaki izahatını şöyle özetlemektedir: «Arapların cahiliyet devrinde faizini iki şekli hüküm sürüyordu. Biri karzen verilen bir mal mukabilinde, sermaye olduğu gibi bâki kalmak üzere her ay faiz almak, sonra borcun vadesi hulûl (gelince) edince sermayeyi geri almak. Şayet borçlu sermayeyi ödemiyecek olursa, faizi artırmak mukabilinde va'deyi uzatmak. Buna Nesie Ribası derlerdi. Ayet-i kerimenin (Bakara, 275) nazil olduğu sırada en çok hüküm süren riba ne'vi bu idi. İkincisi nakit ribası idi ki, bir akçe mukabilinde onun iki misli değerinde olan bir şeyi, peşin borç vermek suretiyle ele geçirmekti.» (3)

İslâm'dan önce zaten Arap ileri gelenlerinin yegâne gelir kaynağı faizcilikti. Bilhassa Kureyş ileri gelenlerinin herbiri bir bankerdi. Herbirinin kendisine has faiz verme şekli vardı. Kimi esas paraya bir miktar faiz ilâve eder bununla yetinirdi, kimisi de re'sü'l-mal (ana mal) e faizi ekler, ikisi toplamını yeni bir faize esas kabul ederdi. Buna mürekkep faiz denilirdi. Tecrid-i Sarih Tercemesinden aldığımız bilgiye göre, her ne suretle olursa olsun, Kureyş tefecilerine yakalanan ihtiyaç sahiplerinin bunlardan yakalarını kurtarabilmeleri müstesna bir tesadüfe bağlı idi. Bu sebepten borçlunun borcu seneden seneye artar, az zamanda ana paranın bir veya birkaç misline ulaşırdı. Bu suretle borç verilemeyecek bir hale gelince kavgalar, harpler başlardı. Cahiliyet devrinin bir çok muharebeleri bu sebebe yani ödenemiyen faiz borçlarına bağlıdır. (4)

d) Zamanımızda Faiz:

Zamanımız iktisadi düzenine damgasını vuran kapitalist devir, faizin meşru' görüldüğü devirdir. Zaman zaman faizin yasaklandığı ve kınandığı devirler olmuşsa da bu, devamlı olmamıştır.

Hristiyan dünyasında Tevrat ve İncil'in bazı öğretilerine dayanarak faiz yasaklanmıştır. Fakat bu yasak, şiddetini muhafaza ede-

memiş ve zamanla ihmal edilerek işlemez hale gelmiştir. Kilise hakimiyetinin zayıfladığı devirlerde faize karşı ılımlı bir davranış başlamıştır.

Prof. Kâzım Atıf'ın dediğine göre: «Borçlu borcunu zamanında ödemediği takdirde bir miktar tazminat ödemesi Kilise tarafından kabul edilmiştir. St. Thomas gibi Kilise sanadından (ileri gelenlerinden) olan bir alim bile parasından uzak kalan mukriz (ödünç veren) in uğradığı zararın ve geçen vakte göre kaybolan kıymetin tazmini lâzım geldiği kanaatındaydı.» (5)

16 ve 17. yüzyıllarda Kilise hukukçuları, yeni tefsir ve tevil yolları aramış neticede faizi, aşırı ve normal diye ikiye ayırmışlardır. Böylelikle faiz için bir çıkış yolunu bulunmuş oluyordu. 18. asırdan itibaren faizin haramlığı üzerindeki münakaşalar, faiz nisbetinin hangi hadden sonra fahiş olacağı üzerine dönmüştür.

İnsan tabiatındaki bencillik uzun zaman din baskısı altında tutulabilmiş fakat türlü tesirlerle egoist duygular, hürriyetini ilân etme imkânını bulmuştur. Öyle bir devir gelmiş ki, faiz oranı üzerindeki münakaşalar bile lüzumsuz sayılmış ve ihtiyaç sahipleri, vicdanlara terk edilmiştir.

Enver Kureşi bu hususta şöyle demektedir: «Nihayet öyle bir devir gelmiştir ki, Kilisenin faiz üzerindeki yasak kaidesi tamamen gevşemiş ve sonunda faiz hadlerini kontrol ve tahdit etme imkânları tamamen ortadan kalkmıştır. Hükümetlerin bile politikası altın ve gümüşün toplanmasına doğru çevrilmiştir. İngiliz kültürünün iktisadi yönden temsilcileri, Adam Smith ve Ricardo, faizi ödünç alanın elde ettiği kazanca mukabil, ödünç verene ödediği bir bedel olarak tavsif etmişlerdir.» (6)

Böyle olmasına rağmen Hristiyan Avrupa'da faizin yasak edildiği devirlere de rastlamaktayız. Nitekim «İngiltere'de faiz yasası, 1571; Fransa'da ise esas itibarıyla 1789'da kaldırılmıştır.» (7)

Şu halde bu tarihlere kadar faiz, her iki devlette de himaye görmemiş ve yasaklanmıştır.

Bugün Doğu Blokunun dayan-

diği sosyalist sistemde de faiz yasaktır. Fakat bu yasak, ahlâki bir nedenle değil, iktisadî bir doktrin sebebiyledir. İlahî emir veya ahlâki kurullar, sosyalist görüşte gaye değildir. Marx'a göre, faiz işçinin iş-gücü istismarından doğan bir durumdur. Bunun için faiz yasaktır. Fakat tatbikat hiç de böyle değildir. Zira; Rusya, Mısır Cumhuriyetine vermiş olduğu kredilerden faiz almaktadır. Komünist sistem gayesinde samimi ise başka bir devlete vermiş olduğu kredilerden de faiz almaması gerekirdi.

Komünist sistemde şahsî mülkiyet ve hususî teşebbüs tanınmamıştır. Bütün mülk devletindir. Şahıslar, krediye ihtiyaç gösteren büyük yatırımlara girilemez, yatırım yapan da; zararı-kazancı göze alan da devlettir. Bunun için krediye, bankaya —şayet lüzumlu ise— FAİZE zaten ihtiyaç yoktur. Gerçi faizsiz bir sistemin dünya üzerinde tatbikatı oluşu önemli bir meseledir. Fakat Komünist sistemdeki faiz yasağı, yukarıda belirttiğimiz gibi ahlâki ve ilâhî düşünüşten değildir. Bunun için inandırıcı bir etki meydana getirememektedir. Şayet İslâm tatbik sahası bulmuş olsaydı, elbette komünizminki gibi yapmacık olmazdı. Çünkü İslâm dininin koyduğu hüküm, ilâhî ve ahlâkidir. Bu sebepten vicdanlara etki eder. Vicdan ile tatbikat arasında bir âhenk kurar. Emirleri bütün inançlılara aittir. Fakat İslâm, henüz tatbik kuvvetini bulamamıştır. Muhammed Kutub'un dediği gibi: «Bu iki nizam (İslâm ve Komünizm) arasındaki vakıa farkı, Komünizm kendi nizamını tatbik edecek kuvveti bulmuş, İslâm'a gelince O'nun henüz kendi kuvvetini toparlayamamış olmasıdır.» (8)

XIX. yy. içinde, banka-faizcilik usullerinde epeyce değişmeler oldu. Bugünün ticaret ve sanayi alanındaki esas temeller bu yüzyıl içinde atıldı. Büyük şirketlerin doğuşu, güçlü bankaların kurulmasını ve faizin yayılmasını kolaylaştırdı. Mahallî bankalar, birleşerek büyük kredi kurumları meydana getirdiler. Diğer taraftan banknot, madeni paranın yerini aldı ve bunları basma yetkisi

emisyon bankalarına verildi. Böylece faizli muameleler esaslı temellere dayandırılarak kanunların himayesine verilmiş oluyordu.

Türkiye'de XIX. yy. ortalarına kadar faizli muameleler resmen korunmamıştır. Müslüman olmayan Galatalı bankerler, gayr-i resmî olarak para işlemlerini yürütüyorlardı. «Kurulan ilk banka İstanbul Bankasıdır. —1847—. Daha sonra 1863 yılında Osmanlı Bankası kapitülasyonların yardımıyla bazı yabancı bankalar açıldı. 1867 yılında sonra tamamı yerli sermayeyle millî bankalar kurulmasına geçildi. İlk millî kurum olan Emniyet Sandığı da bu tarihte faaliyete geçti.» (9)

Türk bankacılığı Cumhuriyet dönemiyle birlikte oldukça değişiklikler gösterdi. Bunun üzerine yabancı bankaların işlerinde bir azalma millî bankalarda ise önemli gelişmeler kaydedildi. Banka ve faizli muameleler zapt-ü zapt altına alındı. 22 Mart 1303 (1885) tarihli murabaha nizamnamesinin bazı maddeleri değiştirildi. Türk Ticaret kanununun 1473. maddesi «Murabaha nizamnamesinin ticari işlere ait olan hükümleri kaldırılmıştır.» demektedir. Şu halde mezkûr nizamnamenin bazı hükümleri âdi ödüncüler için uygulanır.

Bugünkü ticaret kanunumuzun 8. maddesinde «Ticari işlerde faiz miktarı serbestçe tayin olunabilir» hükmü yer almaktadır. Âdi ödüncülerde ise Murabaha nizamnamesinin birinci maddesi uygulanır ki, o da yıllık % 9 dur. Şayet % 9 dan fazla olarak kararlaştırıldığı anlaşılırsa, % 9 a indirilir. (Murabaha nizamnamesi, md. 3)

«Azamî haddi aşan faiz, borçlu tarafından ödenmiş ise ticari işlerde, ödenen faizin haddi aşan miktarı «sebpsiz iktisap» sayılacak ve Borçlar kn. md. 62'den farklı olarak, ödeme «hataen» yapılmış olmasa bile geri istenebilecektir. Buna karşılık, âdi ödüncülerde aşırı olarak faiz kararlaştırılmış ise, alacaklı ve borçlu arasındaki hesap tamamen tasfiye edilip faiz ödendikten sonra geri istemek mümkün değildir. Böylece, âdi ödüncülerde faizin haddi aşan miktarı bir nevi «eksik

borç» (10) meydana getirmektedir. Murabaha nizamnamesinin âdi ödüncülerdeki faiz haddine getirdiği bir sınırlama da şudur: faiz ana parayı geçemez. Murabaha nizamnamesinin bu kuralı koyan 4. maddesi sadece ikrazat (ödünç verme) faizinden bahsettiği ve Murabaha nizamnamesi itcarî işlerde uygulanamayacağı için, bu sınırlama yalnız âdi ödüncülerde (11) değer taşıyacaktır.» (12)

Borçlar kanunu 113/2 maddesine göre, faiz borcu fer'î bir borçtur. Asıl borç ödendikten sonra, anlaşmada, evvelce işlenmiş bulunan faizleri isteme hakkının saklı olduğu bildirilmedikçe bu faiz istenemez.

«7 Ağustos 1970'te yapılan devâliyasondan sonra faiz haddi, sanayicilere ait senetlerde % 5'ten 7,5'a, diğer senetlerde %7,5'tan % 9'a tahvil üzerinden avanslarda % 6'dan 7'ye çıkarıldı. T.C. Merkez Bankası mevduat karşılıkları faizlerinde değişiklik yapmadı. Ancak özel bankaların bir çoğu ikrazat faizinde olduğu gibi mevduat —bankaya yatırılan para— FAİZİNDE de yükseltme yaptılar. —yakış. ol. % 9— (13) (Devamı sh. 56'da)

- (1) Ekonomi Bilgisi, sa: 163.
- (2) Meydan Larousse, Faiz maddesi.
- (3) Tanrı Buyruğu, c: II, sa: 529.
- (4) Sahih-i Buhari Muhtasarı, Tecrid-i Sarih Terc. c: 6, sa: 387.
- (5) İktisat Dersleri, c: II, sa: 247.
- (6) Faiz Nazariyesi ve İslâm, sa: 27.
- (7) İktisat ve Ticaret Ansiklopedisi, c: 4, sa: 250.
- (8) İslâm'ın Etrafındaki Şüpheler, sa: 186.
- (9) Meydan Larousse, Banka maddesi.
- (10) Eksik borç: alacaklının dava yoluyla borçluyu ödemiye zorlamayacağı buna karşılık borçlunun, rızasıyla yaptığı ifanın geçerli olduğu ve geri alınmayan borç ki, zaman aşımına uğrayan borçlar ile kumar borçları gibi.
- (11) Âdi ödüncü: Karşılığında rehin bırakılmış alacaklar...
- (12 ve 13) Meydan Larousse, FAİZ maddesi.

«Basına akseden tasarı maddelerinin hazırlanması gerekçesinin neler olduğunu sordumuzda; Din İşleri Yüksek Kurulunun teşkili için, mevcut kanundaki seçim usulünün elverişli olmadığını ve atama yoluyla bu kurulu teşkil etmenin uygun olacağı fikrini ileri sürdüler. Kanun teklifinin hazırlanmasında sebep olan konulardan birinin de Teftiş Kurulu ile ilgili olduğunu Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişleri arasında hissi hareket edenlerin bulunduğunu, bunların, görev değişikliğine tabi tutulmaları halinde «GÜRÜLTÜ» koparılacağını onun için tamamının ele alınarak yeni bir Teftiş Kurulunun teşekkülünün gerektiği fikrini açıkladılar ve bu kurula Siyasal, Hukuk, İktisat... gibi fakülte mezunlarının alınmaları zaruretini savundular. Ve devamla «Başkanlığın, parçalanmadaki, buhrana girmeden çalışmasını sağlayacak imkânlar hazırlanması lâzımdır. İşte bu kanun bunu sağlayacak tedbirlerden biridir...» dediler.»

«Bu fikirler karşısında mezkûr kanun teklifinin 50-60 bin din görevlisi, bir o kadar din eğitimi veren orta ve yüksek seviyede okul mensupları arasında olduğu gibi, bütün müslüman Türk milleti üzerinde de menfi etkiler meydana getirdiğini ve kesinlikle tasvib edilmediği hususunu kendilerine anlattık.»

«Çünkü, seçim usulünden, kararname ile 4 yıl için atama yoluna dönüşü sağlayan bu değişiklik, Başkanlığının en yüksek karar ve danışma organı olan ve kararlarında tarafsızlık prensibinin en üstün seviyede gerçekleşmesi beklenen bu Kurul üyelerini, devamlı olarak istikrarsızlık ve güvensizlik içinde bırakacak, üzerlerinde daima siyasi iktidarların ve Başkanlık makamında bulunan zatın tesirini hissedeceklerdir. Buna gö-

re Kurul üyelerinin, bu tasarınn öngördüğü şekilde Diyanet İşleri Başkanının inhası ile 4 yıl için atanması halinde Din İşleri Yüksek Kurulu, Başkanlığın en yüksek danışma ve karar organı olmaktan çıkacak, aksine Başkana danışmadan karar verememek durumuna düşecektir. İşte bütün bu endişelerimizi Sayın Başkana izah ettik. Ayrıca teşkilâtın bazı ünitelerinde hissi hareket edenler varsa, kanunî müeyyidelerin de mevcut olduğunu ve işletilebileceğini, birkaç kişi yüzünden, bir üniteyi tamamen kaldırmanın teşkilâtta büyük huzursuzluklar doğuracağını anlattık.»

«Burada memnuniyetle işaret etmek istediğimiz bir husus vardır ki, Sayın Dr. Lütfi Doğan'ı tasarı üzerinde pek ısrarlı görmedik. Bu tasarı üzerinde tekrar tekrar duracaklarını, fikirlerimizi değerlendireceklerini, yanlış yolda olduklarını anlamaları halinde geri dönebileceklerini memnuniyetle tesbit ettik.»

«Sayın Doğan'ın ziyaretinden sonra söz konusu tasarı hakkında fikirlerini öğrenmek üzere Başkanlığın diğer yetkilileri ile görüştük. Ancak hayretle gördük ki, büyük bir teşkilâtın geleceğini yakinen ilgilendiren bir kanun tasarısı hazırlanırken Sayın Doğan, Din İşleri Yüksek Kurulu başkanı sayın Hamdi Kasaboğlu ile üyeleri ve Başkan yardımcıları da dahil olmak üzere hiçbir yetkilinin görüşüne baş vurmamıştır. Hallsane dileğimiz şudur ki, tasarı Başbakanlığa sunulmadan önce Sayın Dr. Lütfi Doğan geniş ve tecrübeli çevrelerle istişare etmek, memleketin geleceği için en hayırlı sonuca ermek üzere İslâmın şûra prensibini uygulamalıdır. Aksi takdirde dönüşü mümkün olmayan kötü sonuçlar doğacak ve teşkilât bünyesinde tedavisi güç yaralar açılacaktır.»

FAİZ - BANKA VE İSLAM

(Baştarafı sh. 41'de)

Bugün T.C. kanunlarına göre her önüne gelen faizli ödünç veremez. Bankaların ve özel kanunlarla kurulan müesseseler hariç şahıslar, ödünç verme işleriyle uğraşacaklarsa hükümetten izin almak mecburiyetindedirler. Her yılın Mayıs ayında, yüzde kaç faiz alacaklarını ve borçlulara yükleyecekleri diğer şartları gösterir bir beyannameyi mahallin mülkiye amirine verirler. İkametgâhları ve sermayelerini de bu beyannameye gösterirler. Ödünç para verme işlerinde verilecek faiz hadlerini ve diğer masrafları Bankalar kurulu tesbit eder. Hükümetten izin almayan, alsa bile Bakanlar kurulunun kararlarına uymayanlara tefeci denir. Tefecilere altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile sağladıkları fay-

danın üç katına kadar ağır para cezası verilir.

Görüldüğü gibi, zamanımızda faiz, hernekadar sebest bırakılsa da hiç bir zaman başıboş olarak kılınmamıştır. Hükümetlerin tesbit ettiği hudutlar dışına çıkmak suç sayılmış ve akla gelebilecek her su-i istimal kanunlarla sınırlandırılmıştır. Vermiş olduğu-

Din Tahsili Veren Müesseselerimizin

(Baştarafı sh. 39'da)

«Gevşeklik göstermeyin, endişeye düşmeyin, -yürekten- inanıyorsanız mutlaka siz üstünsünüz.» (Alü-İmrân: 3/139)

«Size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki zahmete uğramanız ona ağır gelir, kalbi üstünüzde titrer, müminlere karşı esirgeyici, bağışlayıcıdır.» (Et-Tevbe: 9/128)

«Ey peygamber biz seni doğru

muza kanun maddelerinde de görüldüğü gibi faiz, yasaklanmamış ancak bir takım şartlara bağlı bırakılmıştır (*)

(*) Gelecek yazımızda: (Teorik Olarak Faiz ve Faiz hakkındaki görüşlere verilen cevaplar ile Tevrat ve İncil'de Faiz) konularını işleyeceğiz.

—yolu gösteren ve gözetleyen— bir şahid, bir müjdeci, —eğri yolun sonundan— sakındıran bir haberci, Allah'ın izniyle O'na çağırıcı ve aydınlık saçan bir ışık olarak gönderdik.» (El-Ahzâb: 33/46)

«İnsanları, Rabbinin yoluna, hikmetle (en doğru metodla), güzel öğütle davet et; onlarla en güzel şekilde uğraş...» (En-Nahl: 16/125).

Yılın En Kıymetli Eseri

İslâm Devletinde Mali Yapı

Yazan:

Prof. S. A. SİDDİKİ

Bu eser için Prof. Sabahaddin Zaim diyor ki:

«Nasıl bugünkü Batı Medeniyeti Rönesans ile başlayan kalkınma hamlesinde kültür köklerini kaynağa dönüş fikriyle Roma - Yunan Kültür ve Medeniyetine dayandırmaya çalışmış ve buna muvaffak olmuş ise, İslâm ülkelerinde de bugün İslâmın temel prensiplerine dönüş lüzumu hissedilmiştir.»

Muhterem müellif Siddiki'nin bu eseri bu yoldaki çalışmalardan bir örnektir. Eser bütünüyle, gerek iktisatçılar gerekse münevverler için çok faydalıdır.

YİRMİ ANA BÖLÜMDEN MEYDANA GELMİŞ OLAN ESERİN ÖNEMLİ MEVZULARI ŞUNLARDIR :

- Gelirler
- Kişilerin Sınıflandırılması
- Zekât - genel kurallar ve nisap
- Ticaret Maddeleri
- Toprak ürünleri
- Amme Arazisi gelirleri
- Gümrük ve geçiş resimleri
- Cizye, ganimet, maden vergisi
- Harcamalar
- Giderlerin sınıflandırılması
- Hazine
- Vergi imtiyazları
- Mali Uygulamanın İslâm Devletlerindeki İdarî ve Kazayî Yapısı
- Bütçe
- Para Standartları
- Hasıllar

Bu kitap yazarın «Public Finance In İslâm» İngilizce Orijinalinden çevrilmiş olup büyük rağbet görmüş ve ehemmiyetine binaen Pakistan Üniversitelerinde Maliye bölümü öğrencilerine ders kitabı olarak tavsiye edilmiştir.

SATIŞ ŞARTARIMIZ

— Kitapçılara: Taşra kitapçılarına mevcut yayımlarımızın beherinden 10 adet ve daha fazla siparişler için % 30 tenzilatlı ödemeli olarak gönderilir.

— Münferit Talepler İçin: Ödemeli olarak gönderilir.

GENEL DAĞITIM NİDAS

İsteme Adresi: Ankara Şubesi: Tel.: 17 35 07 Bayındır Sok. 9/B
Kızılay — ANKARA